

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

**ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА**

СЕРІЯ:
ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ

№ 3/2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

**Засновник – Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»**

*Реєстрація в Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення:
Рішення № 1003 від 28.03.2024 року. Ідентифікатор медіа - R30-03858*

*Суб'єкт у сфері друкованих медіа:
Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука
(вул. Степана Дем'янчука, 4, м. Рівне, 33000, mail@megu.edu.ua, тел.: +380362635085).*

*Фахова реєстрація (категорія «Б»): Наказ МОН № 1721 від 10.12.2024 р. (Додаток 3).
Спеціальності: А1 Освітні науки, А3 Початкова освіта, С4 Психологія.*

*Періодичність: 4 рази на рік.
Мови видання: українська, англійська, німецька, польська, румунська, французька.*

*Друкується за рішенням Вченої ради Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»
(протокол № 2 від 25.09.2025 року)*

Редакційна колегія:

Марчук Оксана Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (головний редактор)

Августук Марія Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин, Національний університет «Острозька академія»

Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, Рівненський державний гуманітарний університет

Івашкевич Ернест Едуардович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови та методики викладання, Рівненський державний гуманітарний університет

Кириченко Віктор Васильович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри соціальної та практичної психології, Житомирський державний університет імені Івана Франка

Красовська Ольга Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Мельничук Лілія Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови та методики викладання, Рівненський державний гуманітарний університет

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, Рівненський державний гуманітарний університет

Пагута Тамара Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Інституту педагогічної освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Пріма Раїса Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки

Хом'як Ольга Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Яланська Світлана Павлівна – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології і соціальної роботи, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Agnieszka Bates – Doctor of Education, Deputy Head of School of Education, Bath Spa University, United Kingdom

Адреса редакційної колегії: вул. Степана Дем'янчука, 4, м. Рівне, 33000
Вебсайт збірника: journals.megu.rovno.ua/index.php/ped-psyh

*Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.*

ЗМІСТ

Асєєва Ю. О., Брюханова Я. В. Соціальна турбулентність як фактор дестабілізації психоемоційного стану студентів.....	9
Бабенко І. В. Інтеграція педагогічної майстерності в процесі фахової підготовки до організації позашкільної роботи майбутнього вчителя.....	16
Блудова Ю. О., Ільїна О. О., Отрошко Т. Ф. Формування безпечного інклюзивного середовища в умовах Нової української школи.....	23
Булгакова Т. М., Южакова Г. О. Мотивація навчальної діяльності як чинник формування стресостійкості студентської молоді під час воєнного стану.....	29
Галицька О. В. Формування духовно-психологічної стійкості військовослужбовців для подолання наслідків війни...	38
Гарлицька Т. С., Костюк С. С. Вимірювання рівня сформованості міжкультурної компетентності бакалаврів у процесі навчання лексикології й фразеології англійської мови.....	46
Гордєєва А. Й. Поетапна методика роботи з англomовними науковими статтями в ESP-курсі для студентів-психологів.....	52
Горянська А. М., Тіхонов А. М. Вплив гібридних і дистанційних форм роботи на мотивацію праці та психологічне благополуччя персоналу організацій.....	58
Гриньова Н. В., Черній А. Л. Дослідження особливостей емоційної сфери дітей молодшого віку з порушенням розвитку інтелекту.....	67
Дем'янчук В. А., Мединська Н. М., Яроменко О. В. Освіта в МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука: інтеграція питань миру в контексті європейського простору.....	74
Дудник О. А. Стресові чинники як предиктори тривожності в дітей дошкільного віку.....	81
Yelachina N. I., Fedchyshyn N. O. Training of PhD students at medical universities in Japan	88
Єна А. С. Індивідуальні відмінності в поведінці тварин і людини: порівняльно-психологічний підхід.....	96
Ковальчук О. П., Єсін Р. В. Психодіагностична методика оцінювання професійної мотивації офіцерів Сухопутних військ Збройних Сил України.....	102
Ігнатюк О. А. Копінг-стратегії та тренінги як інструменти розвитку резильєнтності й стресостійкості особистості соціального працівника, педагога, психолога.....	112
Княжева І. А. Викладання психолого-педагогічних дисциплін як чинник особистісного й професійного зростання майбутніх педагогів: методичний аспект.....	120
Комар Т. В., Руденко А. І., Томашун Ю. В. Педагогічне партнерство сім'ї та школи в зміцненні психологічної стійкості дітей до кібербулінгу.....	127
Кочмар Д. А. Сучасні підходи до викладання іноземної мови професійно-комунікативної спрямованості в закладах вищої освіти.....	133

Кузнецова Т. В., Купенко О. В., Тарасова Т. Б. Деякі особливості мотивації педагогів, які співпрацюють з Малою академією наук.....	140
Кушнірук Т. М., М'ялковський Р. О., Безвіконний П. В. Планування й організація позааудиторного курсу з фітодизайну в закладах вищої освіти.....	146
Ланкіна В. В. Використання інтернет-технологій та інтернет-ресурсів як засіб формування дослідницької компетентності учнів на уроках англійської мови.....	153
Lebed Iu. B., Skrypnyk N. I., Turliuk S. V., Kasiianenko O. M., Kohutiuk O. V. Developing rhetorical professional competence in students in higher education.....	159
Литвин С. В. Формування професійної культури як чинник виховання здобувачів вищої освіти в умовах цифровізації освітнього простору.....	166
Мазоха І. С. Конфліктність та агресивність як прояви деструктивних станів особистості: теоретичний і практичний аспект.....	172
Маркотенко Т. С., Мельник А. В. Формування соціальної компетентності молодших школярів як завдання громадянської освітньої галузі в умовах Нової української школи.....	178
Матюніна Д. С. Особливості вивчення рівнів організації особистості у психодинамічній парадигмі.....	185
Мельничук А. Б., Терновик Н. А., Яцюрин А. О. Діагностика готовності до професійної діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія».....	193
Михальчук Ю. О. Вербальні, паравербальні та невербальні засоби спілкування психолога-консультанта.....	200
Мороз О. І. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами кольоротерапії.....	207
Ніколаєв А. О. Методологічні засади організації супервізійного процесу в підготовці фасилітаторів груп підтримки.....	213
Нісаноглу Н. Г., Будз І. Ф., Ляковська Є. О. Бінарна онлайн-лекція як новий формат у процесі інтернаціоналізації вищої школи.....	221
Пагута Т. І., Марчук О. О., Мельничук А. Б., Ілюк А. В. Психолого-педагогічні основи освітньої діяльності закладу вищої освіти.....	227
Паска Т. В. Міжнародна академічна мобільність як засіб активізації пізнавальної та професійної мотивації здобувачів вищої освіти.....	236
Поджинська О. О., Острянюк Т. С. Медіація як комунікативна технологія врегулювання конфліктів: психологічний аспект.....	244
Розлуцька Г. М. Полікультурність як складник громадянської компетентності студента закладу вищої освіти.....	251
Савицька А. Ю. Соціально виключена молодь як категорія педагогіки.....	258
Terletska L. M. Trends in foreign language teaching of future primary school teachers in the context of socio-economic changes of the second half of XX – beginning of the 21st century.....	265
Тробюк Н. Ю., Тробюк А. В. Управлінська компетентність офіцера Національної гвардії України: категоріальний та емпіричний аналіз.....	273

Українець В. М.

Результати експериментальної перевірки програми розвитку стресостійкості
військовослужбовців механізованих підрозділів до дій в умовах оборонного бою..... 283

Федорчук О. І.

Національна ідентичність батьків як чинник формування психологічної стійкості дітей
старшого дошкільного віку..... 295

Хараджи М. В., Галяс Н. Є.

Дослідження проблеми синдрому «відкладеного життя» в жінок..... 304

Чайка Р. М.

Відповідність працівника та технології в сучасних умовах: огляд літератури (1990–2025)..... 310

Шелевер О. В.

Розвиток професійних компетентностей викладача в освітньому процесі
засобами технологій відкритої освіти..... 319

Шмаленко Ю. І., Зуєва Л. Є., Цільмак О. М.

Психологічні механізми формування конфліктостійкості у працівників суду..... 325

Яковишина Т. В.

Роль асистента вчителя в навчанні дітей з когнітивними порушеннями..... 333

Ямницький В. М., Сторож О. В.

Психологічна підтримка особистісного благополуччя майбутніх психологів в умовах війни
засобами групової психотерапії..... 340

CONTENTS

Asieieva Yu. O., Briukhanova Ya. V. Social turbulence as a factor in destabilizing the psycho-emotional state of students.....	9
Babenko I. V. Integration of pedagogical skill in the process of professional training for the organization of extra-school work of the future teacher.....	16
Bludova Yu. O., Ilin O. O., Otroshko T. F. Creating a safe and inclusive environment in the context of the New Ukrainian School	23
Bulhakova T. M., Yuzhakova H. O. Motivation to learn as a factor in the development of stress resilience in students during martial law....	29
Halytska O. V. Formation of spiritual and psychological resilience of military personnel to overcome the consequences of war.....	38
Harlytska T. S., Kostyuk S. S. Measuring the level of intercultural competence development of bachelors in the process of learning of English Lexicology and Phraseology.....	46
Hordieieva A. Y. Stepwise methodology for working with English-language research articles in an ESP course for psychology students.....	52
Horyanska A. M., Tikhonov A. M. The impact of hybrid and remote forms of work on work motivation and psychological well-being of organizational personnel.....	58
Hrynova N. V., Chernii A. L. Research of the emotional sphere features of young children with intellectual development disorders.....	67
Demianchuk V. A., Medynska N. M., Yaromenko O. V. Education at the Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities: integration of peace issues in the context of the European space	74
Dudnyk O. A. Stress factors as predictors of anxiety in preschool children.....	81
Yelahina N. I., Fedchyshyn N. O. Training of PhD students at medical universities in Japan	88
Yena A. S. Individual differences in animal and human behavior: a comparative psychological approach.....	96
Kovalchuk O. P., Yesin R. V. Psychodiagnostic methodology for assessing the professional motivation of officers of the Land Forces of the Armed Forces of Ukraine	102
Ihnatiuk O. A. Coping strategies and training as tools for developing resilience and stress resistance of the personality of a social worker, education, psychologist.....	112
Knyazheva I. A. Teaching of psychological and pedagogical disciplines as a factor of personal and professional growth of future educators: methodical aspect	120
Komar T. V., Rudenok A. I., Tomashun Yu. V. Pedagogical partnership of family and school in strengthening children's psychological resistance to cyberbullying.....	127
Kochmar D. A. Modern approaches to teaching professionally-oriented foreign language communication in higher education institutions	133

Kuznetsova T. V., Kупenko O. V., Tarasova T. B. Specific features of educator's motivation to collaboration with Junior academy of sciences	140
Kushniruk T. M., Myalkovskyi R. O., Bezvikonnyy P. V. Planning and organization of an extracurricular phytodesign course in higher education institutions	146
Lankina V. V. The usage of Internet technologies and Internet resources as a means of forming students' research competence in English lessons.....	153
Lebed Iu. B., Skrypnyk N. I., Turliuk S. V., Kasiianenko O. M., Kohutiuk O. V. Developing rhetorical professional competence in students in higher education.....	159
Lytvyn S. V. Formation of professional culture as a factor in student education in the conditions of digitalization of the educational space.....	166
Mazokha I. S. Conflict proneness and aggressiveness as manifestations of destructive personality states: theoretical and practical aspect.....	172
Markotenko T. S., Melnyk L. V. Formation of social competence of junior schoolchildren as a task of civic education in the context of the New Ukrainian School.....	178
Matiunina D. S. Features of studying levels of personality organization in the psychodynamic paradigm.....	185
Melnichuk L. B., Ternovyk N. A., Yatsiuryk A. O. Diagnostics of readiness for professional activity of higher education students majoring in psychology.....	193
Mykhalchuk Yu. O. Verbal, paraverbal, and nonverbal means of communication for psychological counselor.....	200
Moroz O. I. Development of creative abilities in older preschool children through color therapy.....	207
Nikolaiev L. O. Methodological foundations of organizing the supervisory process in training support group facilitators.....	213
Nisanoglu N. H., Budz I. F., Liaskovska Ye. O. Binary online lecture as a new format in the process of internationalization in higher education.....	221
Paguta T. I., Marchuk O. O., Melnychuk L. B., Ilyuk L. V. Psychological and pedagogical fundamentals of educational activities of higher educational institution.....	227
Paska T. V. International academic mobility as a means of enhancing the cognitive and professional motivation of higher education students.....	236
Podzhynska O. O., Ostrianko T. S. Mediation as a communicative technology for conflict resolution: psychological aspect.....	244
Rozlutska H. M. Multiculturalism as a component of students' civic competence in higher education institutions.....	251
Savytska A. Yu. Socially excluded youth as a category of pedagogy.....	258
Terletska L. M. Trends in foreign language teaching of future primary school teachers in the context of socio-economic changes of the second half of XX – beginning of the 21st century.....	265

Trobiuk N. Yu., Trobiuk A. V.

Management competence of an officer of the National Guard of Ukraine:
categorical and empirical analysis.....273

Ukrainets V. M.

Results of experimental testing of the program for developing stress resistance of military
servicemen of mechanized units to actions in defensive combat conditions.....283

Fedorchuk O. I.

National identity of parents as a factor in the formation of psychological resilience
of older preschool children.....295

Kharadzhy M. V., Halias N. Ye.

Research into the women's problem of "delay in life" syndrome.....304

Chayka R. M.

Person-technology fit in contemporary work settings: a literature review (1990–2025).....310

Shelever O. V.

Development of teacher's professional competencies in the educational process by means
of open education technologies.....319

Shmalenko Yu. I., Zuieva L. Ye., Tsilmak O. M.

Psychological mechanisms of conflict resilience formation in court employees.....325

Yakovyshyna T. V.

The role of a teacher's assistant in teaching children with cognitive disabilities.....333

Yamnitsky V. M., Storozh O. V.

Psychological support of personality readiness of future psychologists in the conditions of war
by means of group psychotherapy.....340

DEVELOPING RHETORICAL PROFESSIONAL COMPETENCE IN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

Lebed Iu. B.

PhD in Philology (Candidate of Philological Sciences),
Senior Lecturer at the Department of Foreign
Literature and Fundamentals of Rhetoric
Communal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"
ORCID ID: 0000-0002-8325-3462

Skrypnyk N. I.

PhD in Philology (Candidate of Philological Sciences),
Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Philology
Communal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"
ORCID ID: 0000-0002-6847-200X

Turliuk S. V.

Specialist of the Highest Category,
Teacher-Methodologist at the Department of Ukrainian Philology
Communal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"
ORCID ID: 0009-0000-2856-1561

Kasiianenko O. M.

Specialist of the Highest Category,
Teacher-Methodologist at the Department of Ukrainian Philology
Communal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"
ORCID ID: 0009-0005-9077-6850

Kohutiuk O. V.

Specialist of the Highest Category,
Teacher-Methodologist at the Department of Ukrainian Philology
Communal Higher Education Institution
"Vinnytsia Humanities Pedagogical College"
ORCID ID: 0000-0003-4918-7374

The article is devoted to the problem of forming rhetorical professional competence in higher education applicants in the conditions of modern challenges caused by global instability and military risks. The theoretical foundations of the concept of "rhetorical competence" in the scientific works of domestic and foreign researchers are considered, and its structure and components are analysed, in particular, linguistic, communicative, logical, psychological, moral-ethical and aesthetic aspects. The importance of developing in applicants the skills of persuasive oral and written speech, the culture of conducting discussions, public speaking skills and the ability to choose language tools in accordance with the purpose and situation of communication is emphasised. Particular attention is paid to the text-centric approach as an effective means of integrating linguistic, speech, communicative and rhetorical competencies. A system of exercises of different levels of complexity (linguistic, conditional speech, and communicative) is described, which contributes to the gradual development of rhetorical skills. The feasibility of using innovative teaching methods, in particular project, situational and interactive, which form the skills of teamwork, analytical thinking, argumentation and public self-expression, is substantiated. The advantages of the case method and student projects as forms of control and self-control that stimulate critical thinking and professional and rhetorical development are highlighted. It has been proven that a comprehensive combination of traditional and modern pedagogical technologies ensures the effective formation of rhetorical competence, which is a key component of the professional training of future specialists and a necessary condition for their competitiveness in the labour market and active civic position.

Keywords: rhetorical competence, text-centric approach, public speaking, innovative teaching methods, higher education students.

Лебедь Ю. Б., Скрипник Н. І., Турлюк С. В., Касіяненко О. М., Когутюк О. В. Формування риторичної професійної компетентності в здобувачів вищої освіти

Сучасна професійна освіта покликана забезпечити якісну підготовку молоді до умов нинішніх і майбутніх ринкових відносин, сформувати усвідомленість у виборі професійного шляху й здатність конкурувати, виховати культуру безпеки в усіх сферах життєдіяльності, сприяти становленню відповідального громадянина й патріота українського суспільства, здатного забезпечувати сталий розвиток держави. Стаття присвячена проблемі формування риторичної професійної компетентності в здобувачів вищої освіти в умовах сучасних викликів, зумовлених глобальною нестабільністю й воєнними ризиками. Розглянуто теоретичні засади поняття «риторична компетентність» у наукових працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, проаналізовано її структуру й складники, зокрема мовні, комунікативні, логічні, психологічні, морально-етичні й естетичні аспекти. Підкреслено важливість розвитку в здобувачів умінь переконливого усного й писемного мовлення, культури ведення дискусій, навичок публічного виступу та здатності обирати мовні засоби відповідно до мети й ситуації спілкування. Особливу увагу приділено текстоцентричному підходу як ефективному засобу інтеграції мовної, мовленнєвої, комунікативної та риторичної компетентностей. Описано систему вправ різних рівнів складності (мовних, умовно-мовленнєвих, комунікативних), які сприяють поетапному розвитку риторичних умінь. Обґрунтовано доцільність застосування інноваційних методів навчання, зокрема проєктного, ситуаційного й інтерактивного, що формують навички командної роботи, аналітичного мислення, аргументації та публічного самовираження. Виокремлено переваги кейс-методу та студентських проєктів як форм контролю й самоконтролю, що стимулюють критичне мислення й професійно-риторичний розвиток. Доведено, що комплексне поєднання традиційних і сучасних педагогічних технологій забезпечує ефективне формування риторичної компетентності, яка є ключовим складником професійної підготовки майбутніх фахівців і необхідною умовою їхньої конкурентоспроможності на ринку праці й активної громадянської позиції.

Ключові слова: риторична компетентність, текстоцентричний підхід, публічний виступ, інноваційні методи навчання, здобувачі вищої освіти.

Introduction. Conditions of global instability, wartime risks stimulate significant transformations of the life and professional environment of Ukrainian citizens, affect the possibilities and effectiveness of their personal and professional self-realization [16, p. 39]. The national school system establishes new standards for personality development. In addition to fostering the holistic development of the individual and the creation of engaged citizens, the primary objective of contemporary higher education is to train highly skilled professionals who are able to think critically, act creatively, and make responsible decisions. In addition to speaking the language, candidates must be able to construct coherent, grammatically and stylistically sound sentences. Modern vocational education aims to preserve the culture of security in all areas of human life, prepare young people for modern and future market relations in a highly professional manner, orient them towards their own choices and competitiveness, maintain their capacity to be deserving citizens and patriots of Ukrainian society, and ensure the state's sustainable development [6, p. 22].

Literature review. The rhetoricization of the educational process is conditioned by modern requirements of society. Significant achievements in the study of the problem of rhetorical science and the formation of rhetorical competence of students have been made by Ukrainian and foreign linguists, linguodidacts: N. Holub, M. Canale, O. Korchova, L. Mamchur, L. Matsko, V. Nyshcheta, S. Omelchuk, M. Pentylyuk, G. Sagach, V. Tarasova, M. Trebin, D. Hymes, L. Prokopchuk.

Purpose of Article. Analysing the structure and substance of rhetorical professional skill, supporting the theoretical underpinnings, and identifying efficient techniques for its development.

Research Methods. A number of related techniques were employed in the research process, including: systematisation, which groups and categorises different types of competencies and pedagogical technologies; comparative method, which compares the approaches of domestic and foreign researchers; pedagogical modelling, which creates an ideal system for the development of rhetorical competence in higher education students based on a combina-

tion of traditional and innovative approaches; and analysis and generalisation of scientific sources, which clarifies the theoretical underpinnings of the formation of rhetorical professional competence.

Results & Discussion. Language education guarantees the development of several critical general competencies in educational and professional programmes at the first (bachelor's) level of higher education. These include the capacity to communicate in the state language and the ability to analyse data from a variety of theoretical and empirical sources. These qualities also characterise the linguistic and communicative competence of a professional who uses language to self-improve and to show creativity in addressing issues that come up in different areas of society's communication. The broad subject, subject, and core competencies that impact the quality of contemporary education are distinguished by scientists.

Several works by Ukrainian scientists (N. Bibik, O. Ovcharuk, I. Ermakova, O. Savchenko, etc.) support theoretical ideas that define the meaning of the terms "competence" and "competency" and establish the structure and categorisation of competencies.

Competence is the capacity to address some important problems by applying learnt knowledge, skills, talents, activity techniques, and personal experience in unconventional contexts.

The term "competence" has been interpreted in a variety of ways in the scientific literature. After carefully examining several definitions, N. Holub identified the term's core words and emphasised that the structure of competence is determined by these key words [2, p. 2–8]. The ability of a speaker to successfully apply linguistic and rhetorical knowledge, skills, and experience to harmonise all forms of communication, accomplish a communicative goal, and affirm the highest moral, ethical, and patriotic ideals of society is what she defines as rhetorical competence [3, p. 137–138]. Rhetorical competence, according to V. Nyscheta, is a higher degree of communicative competence that encompasses rhetorical knowledge, skills, and talents as well as the capacity and preparedness for optimal and successful communication, as man-

ifested through rhetorical activity [11]. Communication is crucial to the development of a rhetorical personality and the skills that go along with it: "Interaction, communication... It is a very important necessity for an individual. Being a social being, a person's essence can only be realised and developed through social engagement; communication with others is the foundation of all forms of social action" [8].

Education seekers' rhetorical competence is practical because, first and foremost, they must be able to actively listen and pay attention to what they read or hear, analyse public speaking samples for efficiency and effectiveness, as well as for construction and language design, discuss different public speaking models, create a culture of conducting debates, polemics, and other disputes, and follow speech and communication norms [1, p. 8].

The ability to "produce various texts of persuasive speech in various types of social and interpersonal communication and public speaking for motivated and reasoned delivery of information; skilful use of rhetorical means in order to influence the addressee of speech; rhetorical and personal self-improvement; and development of an individual oratorical style" is key, according to S. Tolochko [14, p. 333].

Rhetorical competence, according to N. Otvodenko, is the capacity to organise one's speech behaviour, employ etiquette norms on one's own, possess expressive, emotive, and logical speech patterns, and guide these attributes to accomplish the desired outcome [1].

O. Babkina interprets rhetorical competence as correct speech behaviour and an integral part of communicative competence [1].

L. Mamchur's definition of "linguistic and rhetorical competence", which takes into account a person's national self-consciousness, is impressive. He lists the following elements: "lexical and grammatical literacy and richness of vocabulary; expressiveness of stylistics and correct choice of style and tone of speech; ability to communicate and manage one's thinking and speech; mastery of the technique of expression (voice setting, breathing technique, timbre, presence of appropriate dynamic shades)" [10, p. 184]. A person's national way of thinking, national conscious-

ness and self-consciousness, national character, national and cultural motivation, etc., all play a role in the development of his linguistic and rhetorical ability.

In light of these researcher considerations, we think that rhetorical competence is a collection of theoretical and practical knowledge and abilities to develop optimal and successful communication, according to the speech situation, which serves as a catalyst for the use of one's own rhetorical resources.

According to S. Tolochko, rhetorical competence encompasses the following competencies [14, p. 54]: logical (the capacity to think clearly and consistently, follow the logic of presentation, consider each unique speech situation); psychological (considering the individual psychological characteristics of people, modelling the psychological portrait of the listening audience); moral and ethical (benevolence and openness, respect for people); aesthetic (the speaker's internal and external states, orientation to moral and aesthetic norms established in society); and developed public speaking skills (organisational abilities, mnemonic qualities, means of pedagogical influence, etc.).

The development of rhetorical competence starts in school. High school students receive theoretical instruction that covers the fundamentals of practical rhetoric as well as eloquence. At this point, students need to understand the fundamental words and rules, as well as the parts of rhetoric, speech types, genres, and speech structure elements. They also need to learn how to analyse and evaluate their own speeches.

Ukrainian linguodidacticians (O. Bilyaev, O. Karaman, M. Pentylyuk, N. Gavrish, N. Holub, T. Symonenko, E. Holoborodko, T. Donchenko, O. Kucheruk, G. Mykhaylovska, and L. Ovsienko) claim that developing rhetorical competence is appropriate on a text basis these days. This is the primary method and outcome of learning in the process of putting a text-centric approach into practice. This approach is multifunctional, since it provides for the simultaneous performance of several tasks:

- 1) mastering language knowledge and forming speech skills and abilities based on the text;
- 2) awareness of the structure of the text and the functions of language units in it;

3) development of skills and abilities to perceive, analyse, reproduce, create, edit one's own statements, and argue for them;

4) formation of rhetorical competence [5, p. 178].

One of the primary forms of exercises for developing rhetorical ability is work based on a book on a professional subject. As a pre-made language unit, the text offers excellent chances to showcase students' communicative, linguistic, cultural, and language skills. According to scientists, the text's communicative orientation and communicative completeness, informativeness, subtext, structural and semantic unity, integrity, coherence, multidimensionality, dialogicity, orientation towards a particular reader type, and form of communication are the qualities that set it apart and serve as a foundation for the development of rhetorical skills and abilities [4, p. 61].

Therefore, working with a text on a professional topic forms the basis of the text-centric approach. As a result, we can say that it involves the unity of linguistic, speech, communicative, and rhetorical competencies, the study of which is established through the competency approach, which guarantees the relationship between the two.

Scientists focus on the primary techniques that should be applied while developing rhetorical competence in addition to the approaches that have been mentioned.

The method of exercises plays a significant role in the development of rhetorical competence since it helps students grow and strengthen their rhetorical abilities and skills through exercises of varying levels.

Exercises are "a practical way of learning, which is a special task for repeated use by students of certain operational actions in order to master them, form skills and abilities, and consolidate knowledge", according to O. Kucheruk [7, p. 31].

V. Nyshcheta [12, p. 235] highlights the importance of taking into account rhetorical exercises in relation to the text-centricity (text-orientation) concept, which involves working on texts (modelling, developing, and constructing primary and secondary texts) as well as with texts (ready-made sample texts).

The principle of text-centrism involves “the acquisition of language knowledge and the development of text-based speech skills and abilities, comprehension of the text’s structure and the roles of its language units, the development of the ability to understand and replicate other people’s and one’s own expressions, and the implementation of an interdisciplinary link between the Ukrainian language and other subjects” [13, p. 5].

The system of communicative exercises proposed by L. Mamchur and identified the following types of them is noteworthy:

1) language exercises aid in the development of language proficiency and can be based on a task (which involves independent labour), a model (which includes the design, modelling, and transformation of communicative units), or instructions (which include the step-by-step, stage-by-stage execution of actions);

2) imitation (repeating a speech unit or text), transformational (repeating a linguistic unit, paraphrasing the text, or creating an expression based on the given), and reproductive (repeating a speech unit, expression, or text) conditional speech exercises guarantee the development of speech competence;

3) communicative exercises themselves are intended to develop communicative competence, reproductive speech (sound or graphically designed), and productive speech (dialogical or monological form). They can be structured based on a model, instructions, or support [9, p. 401–402].

Along with traditional methods, we believe that innovative teaching methods – specifically project-based (which involves creating a real product, electronic presentation, sound inserts, animations, and videos), situational (where applicants’ practical activity is first centred on the analysis of a particular case, and then they perform an independent task on a specific topic related to future professional activity), and interactive (which creates a psychological atmosphere for gaining experience in social interaction during training) – are advisable in the process of forming rhetorical competence. The case method entails working with a particular real-life situation that is problematic

and additional case information. For instance, create a speech topic that reveals one of the topics: spelling issues in Ukraine, parents and children: how to find understanding, bad habits, etc. M. Shvardak lists the following as some benefits of the case method: the chance to put theory into practice; developing teamwork skills; learning how to ask questions and defend your answers; listening and considering different points of view; developing a set of values, life attitudes, and a sort of professional worldview and independent thinking; and learning how to come up with the most logical solution to the given problem [15, p. 210].

An applied project, such as “Modern technologies of conducting a discussion”, “Profesiogram of a modern specialist”, “Rhetorical ideal”, etc., incorporates a range of professional-rhetorical productive activity techniques.

One kind of oral control technique is project defence, which happens in final classes. In the defence, candidates showcase their work as the result of their own creative or applied research, which includes the capacity to make constructive revisions after assessment and get ready for discussion. This control strategy helps people become more independent and self-assured while also strengthening their capacity to defend their beliefs.

Conclusions. A rational combination of innovative methods (in particular, project, situational, practice) and professional context is a prerequisite for the successful formation of professional competencies. The productivity of mastering and using professional terminology in oral and written speech depends largely on an appropriate system of reproductive exercises aimed at enhancing the ability to speak and listen in specific professional working situations, and creative, which involves the introduction of interactive attacks of brainstorming role-playing games) that encourage active use in educational activities [17, p. 319].

Thus, one of the main concerns is how students develop their rhetorical skill. Students must choose language tools according to the genre and manner of expression, have flawless mastery of the word, and persuade and influence the interlocutor.

Bibliography

1. Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі: збірник наукових праць (за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 23 квітня 2015 р.) / за ред. проф. К. Я. Климової. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 220 с.
2. Голуб Н. Риторична компетентність учнів старших класів як показник сучасної мовної освіти. *Українська мова і література в школі*. 2010. № 8. С. 2–8.
3. Голуб Н. Риторична компетентність учнів старших класів як показник сучасної мовної культури. *Компетентнісний підхід у неперервній освіті. Гуманітарний вісник*. Донецьк : Каштан, 2012. 260 с.
4. Горобець С. І. Методика формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури у процесі вивчення мовознавчих дисциплін : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2021. 290 с.
5. Златів Л. М. Дискурсивно-текстоцентричний підхід до навчання української мови за професійним спрямуванням студентів-математиків. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. Вип. 57. С. 177–184.
6. Киливник В. В., Лебедь Ю. Б. Соціокультурні аспекти компетентності майбутніх учителів іноземної мови. *Молодий вчений*. 2023. № 1.1 (113.1). С. 19–22.
7. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2011. 420 с.
8. Кучерук О. Розвиток риторичної компетентності студентів-філологів у процесі риторичної освіти. Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі : збірник наук. праць (за мат-ми Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 23 квітня 2015 р.) / за ред. проф. К. Я. Климової. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 50–53.
9. Мамчур Л. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності учнів основної школи : монографія. Умань, 2012. 449 с.
10. Мамчур Л. Формування мовно-риторичної компетентності майбутнього вчителя-словесника. *Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наук. праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини*. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2013. Вип. 8. Ч. 2. 366 с.
11. Нищета В. А. Методика навчання риторики в школі : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 200 с.
12. Нищета В. А. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи в процесі навчання української мови : автореф. дис. ... докт. пед. наук. Херсон, 2018. 522 с.
13. Пентиліук М. І. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. *Українська мова і література в школі*. 2010. Вип. 2. С. 2–5.
14. Толочко С. Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 574 с.
15. Швардак М. В. Кейс-метод у процесі підготовки майбутніх учителів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2014. № 33. С. 209–211.
16. Kolomiets L., Shulga G., Lebed Iu. Theoretical and empirical aspects of studying problems of professional subjective well-being of young specialists. *Педагогічна та вікова психологія. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Психологія»*. 2023. Том 34 (73). № 6. С. 39–44.
17. Skrypnyk N., Lebed Iu. Formation of professional competences of future philologists teachers in a new educational space. *Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect. Collective monograph*. 1st ed. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2020. P. 316–334.

References

1. Klymova, K. Ya. (ed.). (2015). Aktualni problemy formuvannia rytorychnoi osobystosti vchytelia v ukrainomovnomu prostori: zbirnyk naukovykh prats (za materialamy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii 23 kvitnia 2015 r.) [Current problems of forming a teacher's rhetorical personality in the Ukrainian-speaking space: a collection of scientific works (based on materials from the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference of April 23, 2015)]. Zhytomyr: Vydavnytstvo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
2. Holub, N. (2010). Rytorychna kompetentnist uchniv starshykh klasiv yak pokaznyk suchasnoi movnoi osvity [Rhetorical competence of high school students as an indicator of modern language education]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature at school*, № 8, P. 2–8 [in Ukrainian].
3. Holub, N. (2012). Rytorychna kompetentnist uchniv starshykh klasiv yak pokaznyk suchasnoi movnoi kultury [Rhetorical competence of high school students as an indicator of modern language culture]. In I Yermakova (ed.) *Kompetentnisnyi pidkhid u neperervnii osviti. Humanitarnyi visnyk* [Competency-based approach in continuing education. Humanitarian Bulletin]. Donetsk : Kashtan [in Ukrainian].

4. Horobets, S. I. (2021). Metodyka formuvannia rytorychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury u protsesi vyvchennia movoznavchykh dystsyplin [Methodology for forming rhetorical competence of future teachers of Ukrainian language and literature in the process of studying linguistic disciplines]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv [in Ukrainian].
5. Zlatic, L. M. (2015). Dyskursyvno-tekstotsentrychnyi pidkhid do navchannia ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam studentiv-matematykiv [Discursive-text-centric approach to teaching Ukrainian language for professional orientation of mathematics students]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii "Filolohichna" – Scientific Notes of the National University "Ostroh Academy". Series "Philological"*, Vol. 57, P. 177–184 [in Ukrainian].
6. Kylyvnyk, V. V., Lebed, Yu. B. (2023). Sotsiokulturni aspekty kompetentnosti maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy [Sociocultural aspects of the competence of future foreign language teachers]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, № 1.1 (113.1), P. 19–22 [in Ukrainian].
7. Kucheruk, O. A. (2011). Systema metodiv navchannia ukrainskoi movy v osnovni shkoli: teoriia i praktyka : monohrafiia [System of methods of teaching the Ukrainian language in primary school: theory and practice: monograph]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
8. Kucheruk, O. (2015). Rozvytok rytorychnoi kompetentnosti studentiv-filolohiv u protsesi rytorychnoi osvity [Development of rhetorical competence of philology students in the process of rhetorical education]. In K. Ya. Klymova (ed.) *Aktualni problemy formuvannia rytorychnoi osobystosti vchytelia v ukrainomovnomu prostori : zb. nauk. prats* [Current problems of forming a teacher's rhetorical personality in the Ukrainian-speaking space: collection of scientific works]. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
9. Mamchur, L. (2012). Perspektyvnist i nastupnist u formuvanni komunikativnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly : monohrafiia [Prospects and continuity in the formation of communicative competence of primary school students: monograph]. Uman [in Ukrainian].
10. Mamchur, L. (2013). Formuvannia movno-rytorychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia-slovesnyka [Formation of linguistic and rhetorical competence of a future teacher of literature]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia : zb. nauk. prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. P. Tychyny – Problems of training a modern teacher: collection of scientific works of the Uman State Pedagogical University named after P. Tychna*. Uman : FOP Zhovtyi O. O., Vol. 8. P. 2 [in Ukrainian].
11. Nyshcheta, V. A. (2014). Metodyka navchannia rytoryky v shkoli : navch. posib. [Methodology of teaching rhetoric at school: teaching aids] Kyiv : Tsent uchbovoi literatury [in Ukrainian].
12. Nyshcheta, V. A. (2018). Metodyka formuvannia rytorychnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly v protsesi navchannia ukrainskoi movy [Methodology for the formation of rhetorical competence of primary school students in the process of learning the Ukrainian language]: abstract. dys. ... na zdobuttia naukovooho stupenia doktora pedahohichnykh nauk. Kherson [in Ukrainian].
13. Pentyliuk, M. I. (2010). Kompetentnisnyi pidkhid do formuvannia movnoi osobystosti v yevrointehratsiinomu konteksti [Competency-based approach to the formation of linguistic personality in the European integration context]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli – Ukrainian language and literature at school*, vol. 2, P. 2–5 [in Ukrainian].
14. Tolochko, S. (2019). Teoretychni y metodychni zasady formuvannia naukovo-metodychnoi kompetentnosti vykladachiv u systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity [Theoretical and methodological principles of forming scientific and methodological competence of teachers in the system of postgraduate pedagogical education]: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kyiv [in Ukrainian].
15. Shvardak, M. V. (2014). Keis-metod u protsesi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Case method in the process of training future teachers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii "Pedahohika, sotsialna robota" – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Pedagogy, Social Work"*, № 33, P. 209–211 [in Ukrainian].
16. Kolomiiets L., Shulga G., Lebed Iu. (2023) Theoretical and empirical aspects of studying problems of professional subjective well-being of young specialists. *Pedahohichna ta vikova psykholohiia. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Psykholohiia – Pedagogical and age psychology. Scientific notes of the V.I. Vernadsky TNU. Series: Psychology*, T. 34 (73). № 6, P. 39–44.
17. Skrypyuk, N., Lebed, Iu. (2020). Formation of professional competences of future philologists teachers in a new educational space. *Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect. Collective monograph*. 1st ed. Riga, Latvia : Baltija Publishing, P. 316–334 [in English].

Надійшла 15.08.2025

Прийнята 08.09.2025

Опублікована 15.10.2025